

Analyzing the UN's ability to establish lasting peace in the Middle East, considering the confrontation between the Zionist regime and the Axis of Resistance in the past decade

Mohsen Jamshidi¹

Mohamad Masoud Safaeian²

Zohreh Kabiri³

Ehsan Mokari nezhad⁴

Abstract

Establishing sustainable international peace and security has been and will be one of the long-standing aspirations of mankind. Israel's relations with the Arab world have undergone dramatic changes over the past decades, from hostility and enmity to peace and reconciliation. This transformation has been the result of strengthening the regional and international position of the Zionist regime on the one hand, and weakening the Arab world and the retreat of Arab countries inward in the face of the social and economic problems they face on the other. The main question of the present study is whether the United Nations, considering its main mission, which has been to maintain sustainable international peace and security in the international system, has this mission entered the implementation phase in the Middle East region? It seems that, considering the presence of Israel in the Middle East region and the struggle for power by two different ideologies by the Zionist regime and the axis of resistance, the United Nations has not been able to even plan and implement the preliminaries of sustainable international peace and security. The present study is of an applied type and has been developed with a qualitative method and a descriptive-analytical approach. The purpose of this study is to analyze the ability of the United Nations to establish sustainable peace and security in the unstable Middle East region. The research findings confirm that as long as two opposing ideologies in the Middle East seek to gain power and superiority over the opposing group using different methods, the methods and strategies of the United Nations will not be implemented in this region.

Keywords: United Nations, Sustainable Peace and Security, Arab World, Axis of Resistance, Ideological Battle.

1. Political Researcher & Ph.D Student in Political Science (Iranian issues), Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran (Corresponding Author). mohsenmd16@yahoo.com
2. M.A in Middle East Studies, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran. safaeianmasoudd@gmail.com
3. Ph.D Student in International Relations, Isfahan Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran. kabiriizohreh12123@gmail.com
4. Masters student in Middle East Studies, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran. ehsanmokari78@gmail.com

Mesopotamian Political Studies, 2024, Vol. 3, Issue 1, pp. 125-146.

Received: 24 August 2024, **Accepted:** 06 January 2025

Doi: 10.22126/mps.2025.11020.1045

Copyright © The Authors
Publisher: Razi University.

Extended Abstract

1. Introduction

: In this study, we are looking at the issue of why, considering the inherent duty and charter of the United Nations, this organization has not had a significant impact on maintaining sustainable peace and security in the Middle East region.

The research question is also that, considering its main mission, which was to maintain sustainable international peace and security in the international system, has this mission entered the implementation phase in the Middle East region? It seems that, considering the presence of Israel in the Middle East region and the struggle for power by two different ideologies by the Zionist regime and the axis of resistance, the United Nations has not been able to even plan and implement the preliminaries of sustainable international peace and security.

The importance and necessity of the present study is also of great importance for ideologists and experts in this field, considering the importance of the United Nations in establishing sustainable peace and security in the turbulent and unstable Middle East region. The purpose of this research is to analyze the ability of the UN to achieve peace in the Middle East region without peace.

2. Theoretical framework

Jahanbakhsh and Fallahi (1403) in their article entitled "Evaluating the Obstacles and Limitations of the UN's Performance in the Syrian Crisis from the Perspective of the Responsibility to Protect Doctrine" believe that the interests and political considerations of the great powers in the Security Council as the main mechanism for implementing the responsibility to protect have prevented the effective and desirable functioning of the responsibility to protect doctrine in the Syrian crisis. The hypothesis of the article is that the absence of specific criteria for implementing the responsibility to protect on the one hand and the conflicting and complex interests of the great powers in the Syrian crisis on the other hand have affected the performance of the UN Security Council and made it ineffective in the serious test phase in the Syrian crisis.

3. Methodology

The present research is of an applied type and qualitative method, with a descriptive-analytical approach, and has been compiled and drawn with the aim of analyzing the performance capacity of the United Nations in the Middle East. The method of collecting materials was library-based and using reliable domestic and foreign sources.

4. Discussion

The research findings confirm that, as long as there are two opposing ideologies in the Middle East region with different methods seeking to gain power and superiority over the opposing group, the methods and strategies of the United Nations in this region will not be implemented.

5. Conclusion and Suggestions

The United Nations has tried to influence the Middle East region and the developments within it in its historical process. The main duty of the United Nations is to maintain

international peace and security, which it can directly resolve when an incident or development occurs, so that global peace is not endangered according to its duty. Recent developments in the region have shown that the United Nations has not paid attention to their conditions. This indicates that a kind of incompatibility of the current situation with the rules related to the United Nations is seen. On the other hand, the presence of Israel in the region can be a threat to regional peace and security. The existence of Israeli wars with the Arabs in recent years is evidence of this claim. According to the issues raised in the present study, within the framework of the United Nations, the duty to maintain international peace and security is the responsibility of the Security Council, in which powerful and influential countries have the right and the right, and their performance shows that they could not prevent threats to peace and security in the region. The Al-Aqsa Intifada event demonstrates that due to the organization's inefficiency in resolving the crisis and the failure in the Middle East negotiations, this event was an influential event on the global level and was a kind of defeat and blow to Israel, but the UN was content with issuing a few resolutions and could not and did not want to prevent Israel's movements in the region. The developments that are taking place in Palestine, Yemen and Syria in the region can be seen in them. The UN must enter the arena according to its duty and issue serious resolutions to establish and comprehensive peace and security in the region. The UN has made efforts to confront complex threats to international peace and security, including concerns about terrorism and violent extremism. Therefore, it can be said that the UN has faced challenges in establishing peace and security in the region due to the ongoing Israeli-Palestinian conflicts. On the other hand, Israel's position in the Middle East and its conflicts with neighboring countries and terrorist groups pose significant security threats to the region. It can be said that the Palestinian issue remains a challenge and potential threat to regional stability and Israel's relations with its Arab partners. In addition, Israel's vulnerability to weapons of mass destruction and its history of facing conventional wars contribute to its security concerns. In general, Israel's actions and conflicts have implications for peace and security in the Middle East.

تحلیل توان عملکرد سازمان ملل در برقراری صلح پایدار در خاورمیانه با توجه به تقابل رژیم صهیونیستی و محور مقاومت در دهه گذشته

محسن جمشیدی^۱

محمد مسعود صفائیان^۲

زهره کبیری^۳

احسان مکاری نژاد^۴

چکیده

برقراری صلح و امنیت بین‌المللی پایدار از آرمان‌های دیرینه بشر بوده و خواهد بود. روابط اسرائیل با جهان عرب در طول دهه‌های گذشته دستخوش تغییرات شگرفی شده است، از خصومت و دشمنی گرفته تا صلح و آشتی. این تحول نتیجه تقویت موقعیت منطقه‌ای و بین‌المللی رژیم صهیونیستی از یک سو و تضعیف جهان عرب و عقب‌نشینی کشورهای عربی به درون خود در برابر مشکلات اجتماعی و اقتصادی پیش‌روی آن‌ها از سوی دیگر بوده است. سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که سازمان ملل متحد با توجه به رسالت اصلی خود که همانا حفظ صلح و امنیت بین‌المللی پایدار در سیستم بین‌الملل بوده است، آیا این رسالت در منطقه خاورمیانه وارد فاز اجرایی گشته است؟ به نظر می‌رسد با توجه به حضور اسرائیل در منطقه خاورمیانه و جدال بر سر کسب قدرت توسط دو ایدئولوژی متفاوت توسط رژیم صهیونیستی و محور مقاومت، سازمان ملل نتوانسته حتی مقدمات صلح و امنیت بین‌المللی پایدار را طرح و پیاده‌سازی نماید. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و با روش کیفی و رویکرد توصیفی - تحلیلی تدوین شده است. هدف از این پژوهش تحلیل توان عملکرد سازمان ملل در برقراری صلح و امنیت پایدار در منطقه ناپایدار خاورمیانه است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد مادامی که در منطقه خاورمیانه دو ایدئولوژی متضاد با شیوه‌های متفاوت در پی کسب قدرت و برتری بر گروه مقابل باشند، شیوه‌ها و راهکارهای سازمان ملل در این منطقه اجرایی نخواهد شد.

واژه‌های کلیدی: سازمان ملل متحد، صلح و امنیت پایدار، جهان عرب، محور مقاومت، نبرد ایدئولوژیک.

۱. پژوهشگر سیاسی و دکتری تخصصی علوم سیاسی (گرایش مسائل ایران)، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران (نویسنده مسئول). mohsenmd16@yahoo.com

۲. کارشناس ارشد، مطالعات خاورمیانه، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

safaeianmasoudd@gmail.com

۳. دانشجوی دکتری، روابط بین‌الملل، واحد اصفهان، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

kabirizohreh12123@gmail.com

۴. دانشجوی کارشناسی ارشد، مطالعات خاورمیانه، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

ehsanmokari78@gmail.com

۱. مقدمه

در پرتو دگرگونی‌هایی چند دهه اخیر در نظام بین‌الملل، دو اصل سنتی روابط بین‌الملل یعنی حاکمیت مطلق دولت‌ها در قلمرو خود و اصل عدم مداخله در امور داخلی کشورها (بند ۷ ماده ۲ منشور) که از اصول بنیادی منشور ملل متحد به شمار می‌آید، دستخوش دگرگونی شده است (جهانبخش و فلاحی، ۱۴۰۳: ۱۶۵). همچنین بر اساس بند ۱ ماده ۱ منشور ملل متحد، حفظ صلح و امنیت بین‌المللی یکی از وظایف اصلی سازمان ملل است. در طول تاریخ فعالیت سازمان ملل، ظرفیت این سازمان برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی به‌طور قابل توجهی افزایش یافته است. از آغاز هزاره جدید تعداد کارکنان نظامی و غیرنظامی و پلیس مستقر در عملیات‌های حفظ صلح سازمان ملل در سراسر جهان به سطوح بی‌سابقه‌ای رسیده است (ولی‌پور و همکاران، ۱۴۰۳: ۲۰۲). بر اساس بند ۴ ماده ۲ منشور ملل متحد نیز به‌صراحت ممنوعیت تهدید و توسل به زور را اعلام و دولت‌های عضو با تصویب آن موافقت خود را در این خصوص آشکار کرده‌اند. به‌رغم وجود ممنوعیت موصوف، همچنان استثنائات و روش‌هایی موجود است که امکان توسل به زور را میسر می‌کنند (زمانی و ساعی‌فر، ۱۴۰۱: ۲۸).

حکمرانی جهانی برخاسته از نیازها و انتظارات دولت‌ها و مردمان جهان، سازمان ملل متحد را به‌عنوان نهادی که آرمان و ابزار همکاری را دارد قلمداد نموده است. این نگاه هویتی به سازمان ملل متحد به‌دنبال نتایج نیست. در حالی که تأثیر ملموس آن باید در توزیع منابع و منافع پیگیری شود؛ اینکه کدام کشورها از منافع بیشتر در همکاری‌ها برخوردار می‌شوند؟ کدام کمتر بهره می‌برند؟ فلذا پاسخ همه این پرسش‌ها، همگی در ساختار نابرابر نظام بین‌المللی خلاصه می‌شود که لزوماً همکاری‌های بین‌المللی در آن متضمن برابری نیست. آرمان ملل متحد به‌دنبال حل تضاد ساختاری این نظم است. صلح و امنیت از مفاهیم پراهمیتی است که جوامع از گذشته تا کنون سعی در حفظ آن داشته و دارند. مهم‌ترین خواسته بشر از زمان گذشته جلوگیری از بروز جنگ بوده است. صلح آن شکلی است که در آن جنگ رخ ندهد.

اگر از منظر تمدنی نگاهی به تحولات خاورمیانه به‌عنوان کانون تمدن اسلامی در مقایسه با تمدن‌های کهن چین و هند و حتی آمریکای لاتین بیندازیم، خاورمیانه تنها تمدن کهنی است که با تحولات جدید جهانی کنار نیامده و همچنان در تقابل و چالش با آن قرار دارد. این منطقه در

مقابل نظام بین‌المللی بسیار تأثیرپذیر و نفوذپذیر است و از این‌رو، فجایع و مسائل انسانی بیشتری را در آن شاهد هستیم. با عنایت به توضیحات و مطالبی که عنوان شد، مسئله این است که با توجه به وظیفه ذاتی و منشور ملل متحد، چرا این سازمان تأثیر بسزایی در حفظ صلح و امنیت پایدار در منطقه خاورمیانه نداشته است. سؤال پژوهش نیز این است که سازمان ملل متحد با توجه به رسالت اصلی خود که همانا حفظ صلح و امنیت بین‌المللی پایدار در سیستم بین‌الملل بوده است، آیا این رسالت در منطقه خاورمیانه وارد فاز اجرایی شده است؟ به نظر می‌رسد با توجه به حضور اسرائیل در منطقه خاورمیانه و جدال بر سر کسب قدرت توسط دو ایدئولوژی متفاوت توسط رژیم صهیونیستی و محور مقاومت، سازمان ملل نتوانسته حتی مقدمات صلح و امنیت بین‌المللی پایدار را طرح و پیاده‌سازی کند. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و با روش کیفی و رویکرد توصیفی - تحلیلی تدوین شده است. اهمیت و ضرورت پژوهش حاضر نیز با توجه به اهمیت سازمان ملل متحد در برقراری صلح و امنیت پایدار در منطقه پر آشوب و ناپایدار خاورمیانه برای ایده‌پردازان و صاحب‌نظران در این زمینه از اهمیت بسزایی برخوردار است. هدف از این پژوهش واکاوی توان عملکرد سازمان ملل در برقراری صلح در منطقه عاری از صلح خاورمیانه است.

۲. پیشینه پژوهش

در ارتباط با موضوع پژوهش حاضر، به‌صورت مستقیم منبعی یافت نشد. در ادامه چند اثر را که با موضوع مورد نظر سنخیت بیشتری دارد به‌اختصار بررسی می‌شود:

در تحقیقات داخلی، سهرابی و جنتی (۱۳۹۴) در مقاله‌ای تحت عنوان «اولویت‌های سیاست خارجی و امنیتی اسرائیل در فضای نوین منطقه‌ای» تغییر رویکردی سیاسی - امنیتی اسرائیل را بررسی کرده‌اند. نویسندگان ضمن بررسی تحولات منطقه خاورمیانه نگاهی به چشم‌انداز آینده و نوع همکاری کشورهای منطقه داشته‌اند. همچنین به تحولات عدیده‌ای که در منطقه به وقوع پیوسته اشاره کرده‌اند، مانند تحولات کشور عراق و روابط ایران با کشورهای منطقه.

جهانبخش و فلاحتی (۱۴۰۳) در مقاله خود تحت عنوان «ارزیابی موانع و محدودیت‌های عملکرد سازمان ملل متحد در بحران سوریه از چشم‌انداز دکترین مسئولیت حمایت» معتقدند که منافع و ملاحظات سیاسی قدرت‌های بزرگ در شورای امنیت به‌عنوان سازوکار اصلی برای اعمال

مسئولیت حمایت، مانع از کارکرد مؤثر و مطلوب دکترین مسئولیت حمایت در بحران سوریه شده است. فرضیه مقاله این است که عدم وجود معیارهای مشخص برای اجرای مسئولیت حمایت از یک سو و منافع متضاد و پیچیده قدرت‌های بزرگ در بحران سوریه از سوی دیگر، عملکرد شورای امنیت سازمان ملل را تحت تأثیر قرار داده و در مرحله آزمون جدی در بحران سوریه با ناکارآمدی مواجه ساخته است.

در تحقیقات خارجی، آریه^۱ (۲۰۱۴) در مقاله خود تحت عنوان «سازمان ملل متحد و هدف صلح» ارزیابی صلح را به عنوان یک هدف بررسی کرده است. نویسنده معتقد است سازمان ملل متحد در جهت برقراری صلح تلاش‌های قابل توجهی داشته است.

اهود آیرن^۲ (۲۰۲۰)، در مقاله‌ای تحت عنوان تغییرات ساختاری و امنیت منطقه‌ای دیدگاه اسرائیل، به انگلیسی تغییرات استراتژی‌های اسرائیل در منطقه در جهت برقراری امنیت ملی خود را بررسی کرده است. نویسنده معتقد است اسرائیل قدرتمندترین بازیگر نظامی در منطقه خاورمیانه می‌باشد. مقاله مذکور بیان می‌دارد با اینکه اسرائیل از لحاظ به امنیتی قوی است اما تهدیداتی در منطقه وجود دارد که محل امنیت او باشد؛ مانند حضور ایران، حزب الله - حماس در منطقه به عنوان تهدیدات سنتی اسرائیل تلفی می‌شوند. نویسنده این احتمال را می‌دهد که درگیری مسلحانه بین ایران و اسرائیل اتفاق بیفتد که اهداف آرمان‌گرایانه ایران این مهم را تقویت می‌نماید.

۳. مبانی نظری

واقع‌گرایان جهان را آن گونه که هست توضیح می‌دهند و نظام بین‌الملل را شامل کشورهایی می‌دانند که ویژگی‌های حاکمیت خودآزاری و منفعت شخصی دارند و سعی می‌کنند تا آنجا که می‌توانند به منافع خود دست یابند. واقع‌گرایان سیاست بین‌الملل را حوزه مذاکره سازش و چانه‌زنی می‌دانند و دیپلماسی را راه‌حل مهمی برای ایجاد و حفظ تعادل بین منافع مختلف و متضاد کشورها در نظام بین‌الملل می‌دانند. همچنین منفعت شخصی را عامل اصلی انگیزش برای سیاست و قدرت می‌دانند که مهم‌ترین مفروضه در نظریه واقع‌گرایی به شمار می‌آید. آنان معتقدند که خودخواهی می‌تواند باعث کسب منافع و قدرت بیشتر شود؛ پس واقع‌گرایی بر مواردی همچون

1. Ariye

2. Ehud Eiran

رقابت، خودمحموری و خودخواهی تأکید دارد. از دیدگاه آنان فضای نظام بین‌الملل دچار فقدان یک قدرت اساسی و واحد است و سیستم دچار یک آنارشی است که این شرایط هرج و مرج گونه دولت‌ها را مستلزم می‌سازد تا قدرت خود را برای کسب منافع بیشتر افزایش دهند. واقع‌گرایی مؤلفه حاکم بر مطالعه سیاست بین‌الملل در یک نظام بین‌المللی آشوب‌زده است که اقتدار مرکزی برای تضمین نظم ندارد. دولت‌ها باید در اندیشه حفظ خویش باشند (قوام، ۱۳۸۸: ۳۶۱).

مفهوم دیگری که واقع‌گرایان خواهان آن هستند هرج و مرج است؛ به این معنا که در نظام بین‌الملل حکومت مرکزی وجود ندارد و کنترل مطلق بر کل نظام وجود ندارد. دلیل تمایز عرصه داخلی از عرصه بین‌المللی نیز فقدان اقتدار در نظام بین‌الملل است. سطح جهانی در واقع محیط یا سیستم حکومتی که دولت‌ها در آن زندگی می‌کنند اساساً آنارشی است و هرج و مرج نظام حکومتی در واقع ریشه در برداشت‌ها از وضعیت طبیعی در روابط بین‌الملل دارد. به گفته آن‌ها تعارض و رقابت به عنوان یک رابطه اولین کلمه در نظام بین‌الملل است؛ بنابراین، مهم‌ترین مفاهیم مدنظر نظریه واقع‌گرایی را می‌توان این گونه برشمرد:

- تأکید بر فعال بودن دولت‌ها به عنوان بازیگران اصلی نظام بین‌الملل؛
- در نظر گرفتن اولویت‌ها و هویت‌های ثابت برای دولت‌ها؛
- تأکید بر یکپارچگی و عقلانیت دولت‌ها؛
- تأکید بر هویت امنیت‌جویی و قدرت‌جویی برای همه دولت‌های نظام بین‌الملل؛
- تضاد منافع و انتظار تعارض در نظام بین‌الملل؛
- تأکید بر قدرت مادی قهری، فیزیکی و سرزمینی؛
- کم‌اهمیت جلوه دادن نقش نهادهای بین‌المللی؛
- جدایی اخلاق از سیاست.

به این ترتیب مفروضه‌های اصلی واقع‌گرایی به این شرح است: دولت‌ها بازیگران اصلی‌اند و مهم‌ترین رسالت آن‌ها صیانت از ذات کشور است. در واقع‌گرایی بر نقش محوری دولت تأکید می‌شود و روابط بین‌الملل نیز متشکل از دولت‌هاست و دیگر بازیگران بین‌المللی نظیر اشخاص، سازمان‌های بین‌الملل و سازمان‌های غیردولتی اهمیت چندانی ندارند، بلکه تنها ابزاری در دست

دولت‌ها هستند. با توجه به مفاهیم نظری واقع‌گرایی، می‌توان از آن برای تحلیل موضوع مدنظر بهره‌مند شد (فتحی، ۱۳۹۹: ۸۲۶).

۴. مفهوم صلح و امنیت بین‌المللی در منشور سازمان ملل متحد

صلح در لغت به معنای سازش و آرامش و در اصطلاح عدم وجود جنگ بین‌المللی است. از دیدگاهی دیگر، صلح مجموعه اقداماتی است که کشورها و سازمان‌های بین‌المللی برای کنترل اختلافات بین‌المللی انجام می‌دهند. سازمان ملل متحد مفهوم صلح را وسعت بخشیده و آن را به‌عنوان نهاد یک نظم بین‌المللی مبتنی بر عدالت دانسته است (بیگ‌زاده، ۱۳۸۹: ۵۱۶). با توجه به این نکته، دیگر نبود جنگ به معنای برقراری صلح نیست؛ بلکه هر عملی که متضاد با عدالت باشد موجب تهدید صلح در جهان می‌گردد. عدم ثباتی و پایداری در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و نقض حقوق بشر نیز تهدیدی علیه صلح و امنیت جهانی است (Security Council, 1992).

شورای امنیت سازمان ملل متحد در ماده ۲۴ منشور سازمان، صلح را این‌گونه معنا کرده است: اولاً صلح به معنای وجود روابط مسالمت‌آمیز است؛ دوماً صلح به معنای فقدان جنگ و در نتیجه حفظ صلح به معنای مقابله با هرگونه تجاوز مسلحانه است. ماده ۱ منشور سازمان ملل متحد به اهداف سازمان ملل اختصاص دارد که چهار مورد از آن مربوط به صلح می‌شود: الف. حفظ صلح و امنیت بین‌المللی. ب. توسعه روابط دوستانه میان ملل بر اساس خودمختاری ملل و حق تعیین سرنوشت ملت‌ها. ج. تحکیم همکاری بین‌المللی در کلیه زمینه‌های اقتصادی - اجتماعی بشردوستانه و غیره. د. بودن مرکزی برای هماهنگی ساختن فعالیت‌های ملل متحد.

ممنوعیت جامع تهدید به زور به‌عنوان تعهدی شناخته می‌شود که با ضمانت اجرای حقوقی توأم شده است. شورای امنیت سازمان ملل متحد کشورهای عضو را مکلف کرده که تدابیر لازم را برای همکاری با هم به‌منظور اتخاذ تدابیر مربوط به آن تمديد نماید. منشور سازمان ملل یک مصوبه راجع به نظام امنیت جمعی به‌موجب ماده ۳۹ تعریف کرده است؛ اما در موارد قبل از آن مقرر داشته که کشورها باید با توصیه‌ها و تصمیمات و ضمانت اجرای نظامی و غیرنظامی که از طریق شورای امنیت معین شده‌اند، از تهدید صلح و نقض صلح و تجاوز اکیداً پرهیز نمایند. اکثر

مؤلفان منشور معتقدند که شورای امنیت باید وضعیت‌هایی که صلح و امنیت بین‌المللی را به خطر می‌اندازد مشخص کند و ابزارهای مورد نظر را در این خصوص پیش‌بینی نماید. مجمع عمومی سازمان ملل متحد متعاقباً طرح تجاوز را طی قطع‌نامه ۳۳۱۴ مصوب ۱۴ دسامبر ۱۹۷۴ تصویب نموده و به نظر می‌رسد که تجاوز به عنوان نقض حقوق بین‌الملل و صلح معرفی شده است (امینی‌نیا، ۱۳۸۹: ۱۳۴).

واژه امنیت به نوعی احساس روانی اطلاق می‌شود که در آن به‌خاطر مبرا بودن از ترس، وضعیت آرامش و اطمینان خاطر احساس می‌شود. در حقوق بین‌الملل، منابع و اصول و قواعد حاکم بر روابط دولت‌ها غیریقینی است و ابهامات و پیچیدگی‌هایی دارد که عمیقاً بر امنیتی که این نظام باید برای تابعان خود به وجود آورد تأثیر می‌گذارد. خصوصیت بارز حقوق بین‌الملل آشفتگی و پراکندگی مقررات و اختلاط آن‌ها با یکدیگر است که هنوز در نظم حساب‌شده‌ای محصور نشده است، از جمله فقدان سیستم واحد قانون‌گذاری، نبود سلسله‌مراتب میان منابع حقوق بین‌الملل، انعطاف‌پذیری قالب‌های دستوری، پراکندگی مقررات، فردیت قواعد و یک‌جانبه بودن آن‌ها (آقایی و رحیم‌زاده، ۱۴۰۰: ۳۰).

برخلاف میثاق جامعه ملل، منشور سازمان ملل متحد سیستمی از امنیت جمعی را ارائه کرد که بر اساس مفاد فصل هفتم منشور، وظیفه اصلی حفظ و بازگرداندن صلح و امنیت بین‌المللی را به شورای امنیت می‌دهد. این منشور تصریح می‌کند که دولت‌ها می‌توانند از حق ذاتی دفاع مشروع خواه فردی یا جمعی استفاده کنند؛ اما دولت‌ها تنها تا زمانی که شورای امنیت اقدامات لازم را برای حفظ صلح و امنیت بین‌المللی اتخاذ نکند چنین حقی دارند؛ بنابراین، حتی زمانی که دولت‌ها در دفاع مشروع عمل کنند، از مفاد فصل هفتم منشور پیروی می‌کنند و نه فراتر از آن. اعضای سازمان ملل متحد یک سیستم امنیت جمعی ایجاد کرده‌اند که به‌موجب آن حمله به یک عضو حمله به همه اعضا در نظر گرفته شده است. برخلاف مفهوم سنتی امنیت جمعی که بیشتر در برابر تجاوز به کار می‌رفت، امروزه مفهوم امنیت انسانی رایج شده است که به معنای مصونیت از تهدیدات جدی دنیای امروز مانند گرسنگی، بیماری، ظلم و آثار و پیامدهای دنیای معاصر است که باعث گسترش امنیت جهانی از امنیت دولت‌ها به امنیت انسان‌ها و گیاهان شده است (شریفی طراز کوهی، ۱۳۹۷: ۴۸).

بر اساس منشور سازمان ملل متحد، اعضای شورای امنیت مسئولیت اصلی حفظ یا بازگرداندن صلح و امنیت بین‌المللی را بر عهده دارند. با این حال، طبق ماده ۱۰ منشور ملل متحد، مجمع عمومی دارای اختیارات گسترده‌ای برای بحث در مورد هر موضوع یا موضوعی در محدوده منشور و ارائه توصیه در این مورد است. شورای امنیت سازمان ملل متحد به عنوان رکن اجرایی سازمان ملل مسئولیت اولیه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را به موجب ماده ۲۴ منشور بر عهده دارد. در اجرای این مسئولیت، شورا از اختیارات فصل ششم و هفتم یعنی توسل به روش‌های مسالمت‌آمیز حل اختلافات بین‌المللی و در فاز بعدی استفاده از اقدامات قهری فصل هفتم برخوردار است؛ اما برای آنکه بتواند از اقدامات قهری فصل هفتم استفاده نماید باید یکی از مصادیق سه گانه مندرج در ماده ۳۹ منشور محقق شده باشد، یعنی تهدید و نقض صلح و تجاوز. به طور کلی در بندهای ۲ و ۳ ماده ۱۰ منشور ملل متحد آمده است که تقویت صلح از طریق توسعه روابط دوستانه بین‌المللی منجر به کاهش علل جنگ و تقویت صلح جهانی خواهد شد. همان‌طور که از مفاد مواد ۳۳، ۳۴، ۳۶، ۳۹ و همچنین ماده ۵۰ منشور برمی‌آید، مقصود دستیابی به این اهداف از راه‌های مسالمت‌آمیز است. برای مثال، در ماده ۳۳ بیان شده که طرفین هر اختلاف که ادامه آن محتمل است صلح و امنیت بین‌المللی را به خطر بیندازد، باید قبل از هر چیز از طریق مذاکره میانجی‌گری، سازش داور، رسیدگی قضایی و توسل به مؤسسات یا ترتیبات منطقه‌ای با سایر وسایل مسالمت‌آمیز بنابه انتخاب خود راه حل آن را جست‌وجو نمایند؛ بنابراین، دولت‌ها دیگر منشأ تهدید تلقی نمی‌شوند، بلکه ممکن است کل جامعه بشری اعم از افراد، نهادهای غیربین‌المللی و دولت‌ها را عامل تهدید تلقی کنند (امینی نیا، ۱۳۸۹: ۱۴۱).

۵. تهدیدات بین‌المللی در نظام بین‌الملل

باری بوزان^۱ (۱۳۷۸: ۳۴) در کتاب مردم، دولت‌ها و هراس چند نوع تهدید را معرفی کرده است.

۵-۱. تهدیدات سیاسی

این تهدیدات در سطح داخلی ناظر به مسائلی چون فقدان دموکراسی و پشتیبانی حکومت‌هاست. در سطح بین‌المللی نیز ساختار آنارشی نظام بین‌الملل ایجادکننده تهدیدات سیاسی تلقی می‌شود.

۲-۵. تهدیدات اقتصادی

فقر و توسعه‌نیافتگی مهم‌ترین چالش‌های اقتصادی است که در بسیاری از موارد، سوءمدیریت نظام سیاسی داخلی آن‌ها را تشدید می‌کند.

۳-۵. تهدیدات اجتماعی

تهدیدات اجتماعی و فرهنگی غالباً ریشه در عوامل اقتصادی دارد. معضلاتی چون مهاجرت‌های بی‌رویه، غیرقانونی، بی‌سودی، مواد مخدر و جرائم سازمان‌یافته چالش‌هایی است که می‌تواند سبب بروز ناامنی و تهدید صلح شود.

۴-۵. تهدیدات نظامی

تهدیدات نظامی از قدیم‌الایام به‌عنوان تهدیدی برای صلح و امنیت بین‌المللی مطرح بوده است. امروزه تولید و تکثیر سلاح‌های کشتار جمعی و اختلافات ارضی کشورها با یکدیگر نیز به این تهدیدات افزوده شده است.

۵-۵. تهدیدات زیست‌محیطی

گرم شدن کره زمین ایجاد سه سوراخ در لایه اوزون و تغییرات آب‌وهوایی، از بین رفتن تدریجی جنگل‌ها خصوصاً جنگل‌های بارانی، بروز خشک‌سالی و کم شدن آب شیرین، آلودگی رودخانه‌ها که انسان عامل مستقیم و غیرمستقیم بسیاری از آن‌هاست تهدیداتی است که امکان دارد در آینده نه‌چندان دور سبب تهدیدات نظامی نیز بشود.

۶. نقش قدرت‌های بزرگ و توان عملکردی سازمان ملل متحد و شورای امنیت

در برقراری حفظ صلح و امنیت پایدار در منطقه خاورمیانه

مطابق منشور ملل متحد، دولت‌های عضو قانوناً موظف به تبعیت از تصمیمات شورای امنیت هستند؛ یعنی زمانی که شورای امنیت تصمیم می‌گیرد طی یک قطع‌نامه اقدام خاصی انجام دهد، دولت‌های عضو باید آن تصمیم را بپذیرند و اجرا کنند (ولی‌پور و همکاران، ۱۴۰۳: ۲۱۲). شورای امنیت در اجرای ماده ۳۹ منشور دو مسئولیت مهم دارد: اول تشخیص و احراز تهدید علیه صلح، نقض صلح و عمل تجاوز؛ دوم توصیه و اتخاذ تصمیم در مورد اقدامات الزامی به‌منظور حفظ صلح

و امنیت جهانی. بر اساس حکم ماده ۳۹ منشور، شورای امنیت باید پس از رسیدگی دقیق به موضوع تشخیص دهد که آیا اقدامات انجام گرفته تهدید صلح، نقض صلح و عمل تجاوز محسوب می‌شود یا خیر و در صورت تشخیص مثبت، ضمانت اجرای کیفری را مطابق ماده ۴۱ و ۴۲ منشور به موقع اجرا گذارد. برای درک بهتر، ماده ۴۸ اذعان دارد که برای اجرای تصمیمات شورای امنیت جهت حفظ صلح و امنیت بین‌المللی همه یا بعضی از اعضای ملل متحد به تشخیص شورای امنیت اقدام لازم معمول خواهند داشت (حبيب‌زاده و توحیدی‌فر، ۱۳۸۰: ۱۷). بنابراین، می‌توان گفت که عملیات حفظ صلح سازمان ملل شامل دو نوع عملیات متمایز است: حفظ صلح سنتی نسل اول با هدف پایان دادن به مخاصمات میان دولت‌ها و حفظ صلح نسل دوم که مستلزم مأموریت گسترده‌تری است و آن حفظ صلح میان دولت‌هاست (ولی‌پور و همکاران، ۱۴۰۳: ۲۰۵).

۶-۱. اهداف حضور اسرائیل در منطقه خاورمیانه

امید بلندمدت اسرائیل این است که شکست دائمی اعراب در شکستن دیوار آهنین منجر به تغییری اساسی در جهان عرب شود تا امکان پذیرش واقعی یک کشور عمدتاً یهودی در خاورمیانه را فراهم کند. اسرائیل استراتژی کلی خود را تدافعی می‌داند که هدف آن تأمین امنیت بازدارندگی دشمنان و به تأخیر انداختن رویارویی است؛ بنابراین، تغییراتی که در طول سال‌ها در استراتژی اسرائیل رخ داده است معمولاً نشان‌دهنده واکنشی به تغییرات جهانی و منطقه‌ای است.

همزمان با تغییرات در عرصه‌های داخلی و خارجی، تحولات زیادی در سطح منطقه خاورمیانه طی سال‌های اخیر اتفاق افتاده است. اسرائیل با مصر و اردن روابط سطح بالای سیاسی و اقتصادی دارد و حاکمان قاهره و امان از طریق ارتباط با اسرائیل از چتر حمایتی همه‌جانبه آمریکا استفاده می‌کنند. اخیراً هم با توجه به عادی‌سازی روابط اسرائیل با برخی کشورهای منطقه شامل امارات و بحرین، سعی در پررنگ کردن نقش خود به عنوان بازیگری در منطقه اعمال نفوذ می‌کند. حوادث اخیر نشان می‌دهد اسرائیل مهم‌ترین و واضح‌ترین تهدید خود را ایران و حزب‌الله لبنان، جنبش حماس و جهاد اسلامی می‌داند و از هر تلاشی برای سرنگونی آن‌ها به‌طور آشکار استفاده می‌کند. حضور اسرائیل در منطقه نشان‌دهنده تغییر گفتمان امنیت و صلح بین‌المللی و همچنین صلح و امنیت منطقه‌ای نسبت به دهه‌های گذشته است. در مجموعه‌ای از قطع‌نامه‌های مجمع عمومی، اسرائیل به دلیل اقدامات مختلف (از جمله اشغال اراضی اشغالی و دیگر اراضی عربی که ادعا

می‌شود نقض منشور سازمان ملل است و استقرار در سرزمین‌های عربی که نقض قانون است، کنوانسیون چهارم ژنو و حقوق اشغالگری و به دلیل تجاوز به لبنان) محکوم شده است. به عنوان مثال، مجمع جهانی بهداشت قطع‌نامه‌هایی را تصویب کرد که در آن نسبت به سلامت ساکنان سرزمین‌های اشغالی ابراز نگرانی شده بود. موارد متعددی وجود دارد که نشان می‌دهد سازمان ملل متحد در برقراری صلح و امنیت ناکام مانده است (Eiran, 2020: 3).

اقدامات اسرائیل تأثیر قابل توجهی بر امنیت منطقه خاورمیانه داشته است. عدم حل مناقشه اسرائیل و فلسطین محیط امنیتی منطقه را گسترده‌تر شکل داده و تأثیر عمیقی بر ادراک امنیت شخصی و ملی برای همه طرف‌های درگیر داشته است. خاورمیانه همچنان با چالش‌های جدی امنیتی از جمله درگیری اسرائیل و فلسطین مواجه است که نیازمند اصلاحات سیاسی و حکومتی برای ثبات و صلح است. می‌توان گفت در فضای امنیتی‌ای که در خاورمیانه مطرح است، اسرائیل محدوده اهداف خود را در چهارچوب موارد زیر پایه‌گذاری نموده است:

الف. جلوگیری از حمل و نقل تجهیزات و فناوری هسته‌ای به کشورهای عربی و اسلامی علی‌الخصوص جمهوری اسلامی ایران؛

ب. تلاش برای دستیابی به سوخت‌های هسته‌ای و منابع انرژی منطقه خاورمیانه؛

پ. انعقاد پیمان‌های سیاسی و اقتصادی با کشورهای عربی؛

ت. تلاش در جهت اسلام‌ستیزی؛

ث. همسو کردن سیاست خارجی کشورهای پیرامونی با سیاست خارجی اسرائیل مربوط به مسئله فلسطین و صلح خاورمیانه.

ج. جلب حمایت کشورهای پیرامونی در مجامع بین‌المللی از مسائل اسرائیل (هودفر، ۱۳۹۳: ۵۳).

حفظ صلح و امنیت بین‌المللی و به عمل آوردن اقدامات جمعی مؤثر برای جلوگیری و برطرف کردن تهدیدات علیه صلح و متوقف ساختن هرگونه عمل متجاوزانه و یا سایر کارهای ناقض صلح و فراهم آوردن موجبات تعدیل و حل و فصل اختلافات یا وضعیت‌هایی که ممکن است منجر به نقض صلح گردد، با شیوه‌های مسالمت‌آمیز و طبق اصول عدالت و حقوق بین‌الملل مطرح می‌گردد (زارع شعار، ۱۴۰۰: ۱۲۱).

فلذا به طور کلی، برحسب نظریه واقع گرایی که در مقاله حاضر مطرح شد، می توان گفت که قدرت های بزرگ نقش بسیار تعیین کننده ای در هنجارها و قواعد بازی سازمان ملل متحد داشته اند؛ زیرا این قدرت ها برحسب تأمین منافع خود تصمیم سازی می کنند و برداشت آن ها از منافع و تأمین صلح و امنیت بسی متفاوت بوده است. به همین دلیل بر تصمیم گیری سازمان ملل متحد تأثیر گذارند.

۲-۶. مسئله فلسطین

تا پیش از سال ۱۹۴۸ که اسرائیل پا به عرصه سیاست گذاشت، فلسطین تحت قیمومت انگلستان به سر می برد. بن گورین، اولین نخست وزیر اسرائیل، اعلام استقلال نمود و نیروهای صهیونیستی مناطق وسیعی از فلسطین از جمله بخش غربی قدس را اشغال کردند. به محض خروج قوای انگلستان، یهودیان فلسطین تشکیل رژیم اسرائیل را اعلام کردند. بلافاصله در همان روز یعنی پانزدهم می ۱۹۴۸ دولت آمریکا رژیم اسرائیل را به رسمیت شناخت. همان گونه که اقدام سازمان ملل متحد قابل پیش بینی بود، موافقت صهیونیست ها و مخالفت فلسطینیان را در پی داشت. با اتخاذ چنین تصمیمی از سوی سازمان ملل متحد بود که از تاریخ ۳۰ نوامبر ۱۹۴۷ تا ۱۴ می ۱۹۴۸، میان شبه نظامیان فلسطینی و یهودی نبردهای خونی در گرفت. نهایتاً در تاریخ ۱۴ می ۱۹۴۸ (۲۶ اردیبهشت ۱۳۲۷) همزمان با پایان قیمومت بریتانیا بر فلسطین، با حمایت و تأیید سازمان ملل متحد و شورای امنیت، دولت اسرائیل با صدور منشور استقلال رسماً اعلام موجودیت کرد.

همزمان با آغاز بیداری اسلامی در منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا در اواخر سال ۲۰۱۱، نهاد شورای امنیت سازمان ملل به سیاست های یک سوئیته خود ادامه داد. واکنش شورای امنیت به عنوان نهاد متولی برقراری صلح و امنیت در عرصه بین الملل در قبال تحولات کشورهای عربی وجود نوعی ناهمگونی و تعارض را در عملکرد این نهاد هویدا ساخت. برخوردهای متفاوت و بعضاً متعارض این سازمان در قبال تحولات کشورهای چو سوریه، بحرین، یمن، عربستان، اردن، تونس، مصر، لیبی و دیگر دولت های عربی گویای آن است که این نهاد استاندارد واحدی برای اقدام پیرامون موضوعات مشترک ندارد. شورای امنیت همزمان با آغاز جنگ رژیم صهیونیستی با غزه در جولای ۲۰۱۴ به اقدامات متضاد خود ادامه داد؛ به گونه ای که با وجود جنایات آشکار رژیم صهیونیستی علیه مردم غزه، نتوانست وظایف خود را به درستی تعیین و قانون خود را اجرا

کند. شورای امنیت سازمان ملل متحد به عنوان رکن اصلی سازمان ملل متحد یکی از عوامل اصلی تأسیس و تداوم حیات رژیم صهیونیستی بوده است. این نهاد با ایجاد سازوکارهای حقوقی مناسب و در قالب حقوق بین‌الملل به بسیاری از اقدامات تجاوزکارانه رژیم صهیونیستی علیه مردم مظلوم فلسطین مشروعیت بخشیده و طیف وسیعی از حمایت‌های سیاسی را از سوی دولت‌هایی مانند آمریکا و انگلستان تدارک دیده است. بزرگ‌ترین نقش این نهاد را باید در به رسمیت شناختن رژیم صهیونیستی به عنوان یک دولت مستقل دانست (سجادپور و آقامحمدی، ۱۳۹۴: ۱۶۳).

لذا می‌توان این گونه گفت که سازوکار غلط حاکم بر شورای امنیت شرایطی را فراهم کرده است تا رژیم صهیونیستی روزبه‌روز تجاوزات خود به فلسطین را تشدید کند. اتفاقات اخیر در منطقه و طوفان الاقصی نیز موجب برهم زدن نظم صلح و امنیت منطقه بوده که شاهد نابودی هزاران انسان هستیم. آنچه در غزه رخ می‌دهد پایان اعتبار سازمان ملل است؛ زیرا سازمان ملل هویت خود را از دست داده است و در حمام خونی که از غزه آغاز شده، دست آمریکا، انگلستان و فرانسه به وضوح دیده می‌شود.

۳-۶. بحران سوریه

ماهیت ساختار سیاسی، نابسامانی زندگی اقتصادی، مناسبات نامتعادل اجتماعی، واپس‌گرایی در الگوهای فرهنگی و اثرپذیری روزافزون دولت‌ها از قدرت‌های بزرگ از دلایل عمده‌ای است که زمینه آشوب‌های دهه اخیر در سرزمین‌های عربی را فراهم آورده است. همانند سایر کشورهای منطقه، این بسترها برای شروع بحران در سوریه نیز فراهم بود؛ لذا زنجیره‌ای که در قالب بهار عربی از شمال آفریقا شروع شد در نیمه مارس ۲۰۱۱ به سوریه رسید. این کشور بیش از نیم قرن است که به دست حزب بعث و خاندان اسد اداره می‌شود. حاصل این حکمرانی طولانی به صورتی بوده که از نظر سیاسی این رژیم ثبات مطلوبی نداشته است. همچنین سوریه از نظر اقتصادی کشور ثروتمندی نیست. در حالی که تنوع دینی، مذهبی و قومی به این کشور غنای فرهنگی و اجتماعی خاصی بخشیده است. به رغم تمام چالش‌های داخلی که منجر به شکل‌گیری اعتراضات در سوریه شده بود، نکته قابل تأمل این است که تبدیل مطالبات سیاسی و اقتصادی سوری‌ها به بحران داخلی کاملاً تحت تأثیر دخالت کشورهای خارجی در حمایت از گروه‌های مسلح اپوزیسیون بوده است؛ به‌طوری که گسیل نیروهای تروریستی توسط کشورهای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای به درون سوریه

منجر به شکل‌گیری جنگ داخلی در این کشور شد. سازمان ملل در ۲۳ فوریه ۲۰۱۲ کوفی عنان را به‌عنوان فرستاده ویژه سازمان ملل و اتحادیه عرب برای میانجی‌گری در بحران سوریه برمی‌گزیند. در بیانیه سازمان ملل متحد آمده است: عنان تلاش‌هایی را انجام خواهد داد که هدف آن‌ها پایان همه اقدامات خشونت‌آمیز و نقض حقوق بشر و تقویت فعالیت‌ها برای ایجاد راه‌حل مسالمت‌آمیز بحران سوریه است. کوفی عنان بر اساس قطع‌نامه‌های سازمان ملل متحد و تصمیمات اتحادیه عرب، در سوریه فعالیت خواهد کرد.

فلذا عدم موفقیت تلاش‌ها برای توقف جنگ در سایه مداخله قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای موجب شده است در این کشور سه نیروی معارض علیه دولت بشار اسد و حامیان وی قرار بگیرند: از یک سو نیروهای اپوزیسیون سوریه و مخالفان رسمی تر حکومت بشار اسد قرار دارند که در بخش‌هایی از غرب و جنوب سوریه حضور دارند. ضلع دوم نیروهای کُرد سوریه است که بر شمال و شمال‌شرق و قسمتی از شمال‌غرب این کشور مسلط‌اند و در ضلع سوم نیروهای تروریستی داعش و جبهه النصره جای دارد که هرچند در ظاهر از عرصه عملیاتی مبارزه حذف شده‌اند، اما عملیات‌های تروریستی پراکنده نشان می‌دهد که امکان ظهور مجدد آن‌ها دور از انتظار نیست (جهانبخش و فلاحی، ۱۴۰۳: ۱۷۸).

۶-۴. تحلیل توان عملکردی قدرت‌ها و سازمان ملل در برقراری صلح

مأموریت‌های حفظ صلح بر اساس مفاد منشور ملل متحد انجام می‌شود و سازمان ملل این مأموریت‌ها را به‌عنوان حافظ منافع صلح و امنیت بین‌المللی انجام می‌دهد. بر این اساس، هریک از دولت‌های عضو سازمان ملل متحد موظف‌اند تصمیمات شورای امنیت را اجرا و از به خطر انداختن صلح و امنیت بین‌المللی خودداری کنند. سازمان ملل در مواردی که یک دولت متهم به مجروح کردن مأموران این سازمان در جریان مأموریت‌های حفظ صلح می‌شود، ادعاهایی علیه دولت‌های عضو مطرح کرده است (ولی‌پور و همکاران، ۱۴۰۳: ۲۰۸).

آمریکا پس از اینکه با همراهی انگلستان و فرانسه دو قطع‌نامه برزیل و روسیه برای برقراری آتش‌بس موقت در غزه و تسهیل ارسال کمک‌های انسان‌دوستانه را وتو کرد، پیش‌نویس قطع‌نامه‌ای به اعضای شورای امنیت سازمان ملل ارائه داد که بیشتر بر ادامه جنگ و حمایت بیشتر از رژیم صهیونیستی تأکید می‌کرد. پس از ناتوانی شورای امنیت سازمان ملل در صدور قطع‌نامه

مجمع عمومی، سازمان ملل نشست فوق‌العاده یا اضطراری خود را برگزار کرد. در همین راستا، اعلام برگزاری نشست فوق‌العاده مجمع عمومی سازمان ملل در پی جلسه بررسی وضعیت جنگ اسرائیل و غزه توسط شورای امنیت سازمان ملل و وتوی پیش‌نویس قطع‌نامه شورای امنیت با هدف ایجاد وقفه بشردوستانه در خصومت‌ها برای ارسال کمک‌های بشردوستانه به غیرنظامیان غزه صورت گرفت. سفیر رژیم صهیونیستی در سازمان ملل با رد قطع‌نامه سازمان ملل درخصوص جنگ اسرائیل و حماس گفت: سازمان ملل مشروعیتی برای این قطع‌نامه ندارد. وی تأکید کرد که اسرائیل تا ناپودی قدرت حماس و بازگرداندن گروگان‌ها به جنگ ادامه خواهد داد.

بنابراین، نفوذ اسرائیل در منطقه می‌تواند به این جهت باشد تا جلو قدرت ایران را بگیرد و موضع ایران را در منطقه دچار تزلزل کند. اسرائیل هدف از حملات به منطقه را جلوگیری از قدرت‌گیری ایران در منطقه اعلام می‌کند. این کشور تلاش دارد با حمله به کشتی‌های ایرانی، حملات هوایی به پایگاه‌های ایران در سوریه و خرابکاری در برنامه هسته‌ای ایران مانع از قدرت گرفتن این کشور در منطقه شود؛ مثلاً با اقدامی مشخص مانند حمله به کشتی‌های ایرانی یا پایگاه‌های این کشور در سوریه، اتصال بین ایران و کشورها و گروه‌های همسو با ایران را قطع کند و یا هزینه را برای ایران بالا ببرد تا در نتیجه ایران به فکر بازنگری در سیاست خویش بیفتد (سجادپور و آقامحمدی، ۱۳۹۴: ۱۶۶). در نهایت می‌توان اذعان نمود که حقوق بشردوستانه که به‌عنوان مجموعه قوانین حاکم بر منازعات مسلحانه نیز شناخته می‌شود، هدایت عملیات جنگی در مخاصمات مسلحانه را تنظیم و قاعده‌مند می‌کند. این قوانین در کنوانسیون‌های ژنو و پروتکل‌های الحاقی آن تدوین شده است. کنوانسیون‌ها و پروتکل‌های مزبور تلاش می‌کنند از کسانی که در مخاصمات شرکت نمی‌کنند (غیرنظامیان، کارکنان درمانی و امدادی و یا کسانی که دیگر در مخاصمات شرکت ندارند) محافظت کنند (ولی‌پور و همکاران، ۱۴۰۳: ۲۰۹).

۷. نتیجه‌گیری

سازمان ملل متحد در روند تاریخی خود کوشیده تا بر منطقه خاورمیانه و تحولات درون آن تأثیرگذار باشد. وظیفه اصلی سازمان ملل حفظ صلح و امنیت بین‌المللی است که می‌تواند با رخ دادن حادثه و تحولی مستقیماً آن را حل و فصل نماید تا برحسب وظیفه آن، صلح جهانی به خطر

نیفتند. تحولات اخیر منطقه خاورمیانه نشان‌دهنده عدم توجه سازمان ملل به شرایط آن بوده است. این موضوع نشان می‌دهد که نوعی عدم تطابق وضع موجود با قواعد مربوط به سازمان ملل دیده می‌شود. از طرفی وجود اسرائیل در منطقه می‌تواند تهدیدی علیه صلح و امنیت منطقه‌ای باشد. وجود جنگ‌های اسرائیل با اعراب طی سال‌های اخیر دلیلی بر این ادعاست.

با توجه به مباحث مطرح‌شده در پژوهش حاضر در چارچوب سازمان ملل وظیفه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی به عهده شورای امنیت است که کشورهای قدرتمند و نافذ در آن حق و تو دارند و عملکرد آن‌ها نشان می‌دهد نتوانسته‌اند مانع تهدیدات صلح و امنیت در منطقه شوند. رویداد طوفان الاقصی نشان می‌دهد که به دلیل ناکارآمدی سازمان در حل بحران و شکست در مذاکرات خاورمیانه بوده که این واقعه به عنوان واقعه‌ای تأثیرگذار در سطح جهانی مطرح شد و نوعی شکست و ضربه برای اسرائیل بود؛ اما سازمان ملل به صدور چند قطع‌نامه کفایت کرد و نتوانست و نخواست مانع تحرکات اسرائیل در منطقه شود.

جای پای اسرائیل را در تحولاتی که در فلسطین، یمن و سوریه رخ می‌دهد می‌توان مشاهده کرد. سازمان ملل می‌بایست برحسب وظیفه خود وارد عرصه شود و قطع‌نامه‌های جدی صادر کند تا صلح و امنیت منطقه ایجاد و فراگیر شود. سازمان ملل تلاشی را برای مقابله با تهدیدات پیچیده برای صلح و امنیت بین‌المللی از جمله نگرانی در مورد تروریسم و افراط‌گرایی خشونت‌آمیز انجام داده است؛ بنابراین، می‌توان گفت که سازمان ملل متحد به دلیل درگیری‌های جاری اسرائیل و فلسطین با چالش‌هایی در ایجاد صلح و امنیت در منطقه مواجه شده است. از طرف دیگر، موقعیت اسرائیل در خاورمیانه و درگیری‌های آن با کشورهای همسایه و گروه‌های تروریستی تهدیدهای امنیتی قابل توجهی را برای منطقه ایجاد می‌کند. می‌توان گفت مسئله فلسطین همچنان یک چالش و تهدید بالقوه برای ثبات منطقه‌ای و روابط اسرائیل با شرکای عرب خود است. علاوه بر این، آسیب‌پذیری اسرائیل در برابر سلاح‌های کشتار جمعی و تاریخ مواجه شدن با جنگ‌های متعارف به نگرانی‌های امنیتی آن کمک می‌کند. به طور کلی، اقدامات و درگیری‌های اسرائیل پیامدهایی برای صلح و امنیت خاورمیانه دارد.

منابع

- آقای، داوود؛ رحیم‌زاده، اصغر. (۱۴۰۰). «کارکرد صلح و امنیت بین‌المللی در سایه عوامل تهدیدآفرین در عرصه نظم جهانی»: فقه و حقوق نوین، ۲(۷)، ۱۲۷-۱۵۴. [Doi: 10.22034/jml.2021.248302](https://doi.org/10.22034/jml.2021.248302)
- امینی‌نیا، عاطفه. (۱۳۸۹). «جایگاه حق بر صلح در منشور ملل متحد با نگاهی به عملکرد شورای امنیت»: دانش‌نامه حقوق و سیاست، ۱۳(۶)، ۱۳۱-۱۵۹. https://journals.srbiau.ac.ir/article_6532.html
- بوزان، باری. (۱۳۷۸). مردم، دولت‌ها و هراس، ترجمه محمدعلی قاسمی و همکاران، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- بیگزاده، ابراهیم. (۱۳۸۹). حقوق سازمان‌های بین‌المللی، تهران: انتشارات مجد.
- جهانبخش، مصطفی؛ فلاحتی، احسان. (۱۴۰۳). «ارزیابی موانع و محدودیت‌های عملکرد سازمان ملل متحد در بحران سوریه از چشم‌انداز دکترین مسئولیت حمایت»: بحران‌پژوهی جهان اسلام، ۱۱(۳۲)، ۱۶۴-۱۸۶. <https://doi.org/10.27834999/CSIW.2402.1366.1.32.9>
- حبیب‌زاده، محمد؛ توحیدی‌فر، محمد. (۱۳۸۰). «اختیارات شورای امنیت سازمان ملل متحد در حفظ صلح و امنیت بین‌المللی»: ماهنامه دادرسی، ۳۱، ۱۷-۲۲. <https://ensani.ir/fa/article/download/128813>
- زارع‌شعار، حسین. (۱۴۰۰). «نقش دبیرکل سازمان ملل متحد در حفظ و برقراری صلح و امنیت بین‌المللی»: حقوق بین‌الملل، ۱۴(۵۴)، ۱۱۵-۱۳۳. <https://sanad.iau.ir/journal/alr/Article/686939?jid=686939>
- زمانی، قاسم؛ ساعی‌فر، مهدیار. (۱۴۰۱). «عملیات صلح و رضایت اعطایی دولت در مداخله نظامی»: دیدگاه‌های حقوق قضایی، ۲۷(۹۸)، ۲۷-۴۴. <https://jlvviews2.ujas.ac.ir/article-1-1349-fa.html>
- سجادپور، محمدکاظم؛ آقامحمدی، زهرا. (۱۳۹۴). «شورای امنیت، قدرت‌های بزرگ و عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد: چارچوب‌های مفهومی و کارکردهای عملیاتی»: آفاق امنیت، ۸(۲۸)، ۱۶۱-۱۸۸. https://ps.ihu.ac.ir/article_200501.html
- سهرابی، محمد؛ جنتی، احسان. (۱۳۹۴). «اولویت‌های سیاست خارجی و امنیتی اسرائیل در فضای نوین منطقه‌ای»: پژوهش‌نامه روابط بین‌الملل، ۸(۳۱)، ۱۴۱-۱۷۴. https://journals.iau.ir/article_516824.html
- شریفی طرازکوهی، حسین. (۱۳۹۷). حقوق بشردوستانه بین‌المللی. تهران: نشر میزان.
- فتحی، فرحناز. (۱۳۹۹). «بررسی و تحلیل بایسته‌های رئالیسم تهاجمی با نگاه تطبیقی نظریه نواقع‌گرایی»: فصل‌نامه بین‌المللی قانون‌یار، ۴(۱۵)، ۸۲۳-۸۵۳. <https://www.sid.ir/paper/526424/fa>
- قوام، عبدالعلی. (۱۳۸۸). روابط بین‌الملل: نظریه‌ها و رویکردها. تهران: انتشارات سمت.
- هودفر، طاهره. (۱۳۹۳). بررسی نقش سازمان ملل متحد در روند صلح خاورمیانه. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد روابط بین‌الملل، با راهنمایی مجید عباسی، دانشگاه علامه طباطبائی.

ولی پور، محمدعلی؛ روحانی، کارن؛ رضوی راد، محمد. (۱۴۰۳). «سازوکارها و تدابیر نظام حقوقی بین‌المللی برای حفاظت از صلح‌بانان سازمان ملل متحد»؛ *مطالعات بین‌المللی*، ۲۰(۴)، ۲۰۱-۲۱۸.

<https://doi.org/10.22034/isj.2024.408142.2042>

References

- Amininia, A. (2010). "Position of the right to peace in the charter of UN with looking at the performance of the Security Council". *Journal of Law and Politics*, 13(6), 131-159. [In Persian]. <https://www.sid.ir/paper/127784/en>
- Ariye, E. C. (2014). "The United Nations and its Peace Purpose: An Assessment". *Journal of Conflictology*, 5(1), 24-32. <http://dx.doi.org/10.7238/joc.v5i1.1827>
- Buzan, B. (1998). *People, States, and fear*. Translate by Ghasemi. M. A. et al, Tehran: Strategic Studies Research Institute. [In Persian].
- Eiran, E. (2020). "Structural Shifts and Regional Security: A View from Israel". In *IAI Papers*, Foundation for European Progressive Studies, 1-25.
- Fathi, F. (2019). "Review and analysis of the requirements of aggressive realism with a comparative perspective of neorealism theory". *Qanuniyar International Quarterly*, 4(15), 823-853. [In Persian]. <https://civilica.com/doc/1563566>
- Habibzadeh, M. & Tohidifar, M. (2001). "The powers of the United Nations security council in maintaining international peace and security". *Monthly Review of Litigation*, 31, 17-22. [In Persian]. <https://ensani.ir/fa/article/download/128813>
- Hoodfar, T. (2014). *Examining the Role of the United Nations in the Middle East Peace Process*. Master's Thesis in International Relations, supervised by Majid Abbasi, Allameh Tabatabaei University. [In Persian].
- Jahanbakhsh, M. and Fallahi, E. (2024). Evaluating the Obstacles and Limitations of the United Nations Action in the Syrian Crisis within the framework of the Doctrine of the Responsibility to Protect. *Crisis Studies of the Islamic World*, 11(1), 164-186. [In Persian]. <https://doi.org/10.27834999/CSIW.2402.1366.1.32.9>
- Qavam, A. (2009). *International Relations: Theories and Approaches*. Tehran: Samt Pub. [In Persian]. ISBN: 978-964-530-030-0
- Sajjadpoor, M. K. & Aghamohamadi, Z. (2015). "Security Council, big powers and un peacekeeping operations : conceptual frameworks and operational functions". *Security Horizons*, 8(28), 161-188. [In Persian]. https://ps.ihu.ac.ir/article_200501.html?lang=en
- Security Council. (1992). *Statement by the President of the Security Council*, S/23500, January.
- Sharifi Tarazkoohi, H. (2011). *International Humanitarian Law*. Tehran: Mizan Pub. [In Persian].
- Sohrabi, M. & Jannati, E. (2015). "Israel's foreign and security policy priorities in the new regional space". *Journal of International Relations*, 8(31), 141-174. [In Persian]. https://journals.iau.ir/article_516824.html?lang=en
- Valipour, M. A.; Rohani, K. & Razavirad, M. (2024). "Mechanisms and Measures of the International Legal System to Protect United Nations Peacekeepers". *International Studies Journal*, 20(4), 201-218. [In Persian]. <https://doi.org/10.22034/isj.2024.408142.2042>

- Zamani, G. & Saeifar, M. (2022). "Peace Operations and consent of the state in foreign Military Intervention". *Judicial Law Views Quarterly*, 27(98), 27-44. [In Persian]. <http://jlviews2.ujsas.ac.ir/article-1-1349-en.html>
- Zare shoar, H. (2021). "The role of the Secretary-General of the United Nations in maintaining and establishing international peace and security". *International Legal Research*, 14(54), 115-133. [In Persian]. <https://sanad.iau.ir/en/Journal/alr/Article/686939?jid=686939>

